

GEMEENTE GOEDEREDE

Bestuurlijke toekomst Goeree-Overflakkee / Positie Goedereede

Binnenkort zullen zowel de gemeenteraad als ons college een gesprek hebben met de Adviescommissie bestuurlijke toekomst lokaal bestuur op Goeree-Overflakkee (Commissie Schutte). Met het oog hierop hebben wij het wenselijk geacht om in samenspraak met de gemeenteraad dit memorandum op te stellen, met daarin de visie van de gemeente Goedereede.

Inleiding

De gemeente Goedereede is verbaasd over het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten tot herindeling van de gemeenten op Goeree-Overflakkee. Gedeputeerde Staten heeft tevens een onderzoekscommissie geïnstalleerd om tot samenvoeging van de gemeenten op Goeree-Overflakkee te komen. Deze commissie moet haar rapport op 1 april 2009 hebben ingediend bij Gedeputeerde Staten. Gekozen is voor 1 januari 2012 als streefdatum van de gemeentelijke herindeling.

De gemeente heeft de mening over de gang van zaken aan de provincie overgebracht door middel van een brief van 16 januari 2009 waarin, op basis van argumenten, wordt benadrukt dat het zeer wenselijk is dat de bestuurlijke regie terug op het eiland komt.

De gemeente Goedereede is het oneens met de huidige gang van zaken, om verschillende redenen waar in dit memorandum op zal worden ingegaan. Daarbij is de positie van Goedereede helder: de gemeente wil constructief meewerken aan oplossingen voor het eiland, waarbij aandacht moet zijn voor de identiteit van de verschillende gemeenten en er serieus gekeken wordt naar alle alternatieven.

Identiteit voorop

Het behoud van de kenmerkende waarden en identiteit van de gemeente is voor Goedereede een van de meest wezenlijke punten in het proces waarin we nu terecht zijn gekomen.

Rust en respect voor elkaar zijn kernbegrippen in Goedereede, die deels maar niet uitsluitend zijn terug te voeren op de confessionele achtergrond van veel van onze inwoners. Daarbij gaat het in de eerste plaats om een houding die onze inwoners hebben ten opzichte van elkaar, bezoekers en hun omgeving. Die houding zal ongetwijfeld blijven bestaan, welke oplossing ook gekozen wordt voor Goeree-Overflakkee. Het is echter meer dan een houding alleen. Rust en respect worden ook ondersteund door keuzen die een zelfstandig gemeentebestuur voor Goedereede kan maken, bijvoorbeeld op het gebied van het respecteren van de zondagsrust.

Mede als gevolg hiervan heeft Ouddorp in 2007-2008 de titel “beste badplaats van Nederland” gekregen om reden dat er “leegte en rust” heerst. Dit voorbeeld toont aan dat het mogelijk is een goede balans te vinden tussen rust en respect enerzijds en economische belangen anderzijds. In een heringedeelde gemeente is het de vraag of deze balans in stand zal blijven.

De voor Goedereede kenmerkende identiteit komt niet alleen tot uitdrukking in rust en respect, maar ook in de bedrijvigheid: de visserijsector is een typerende bedrijfstak voor Goedereede, waar vanuit de gemeenschap en de gemeente heel veel aandacht voor is.

Met name deze kenmerkende waarden zorgen voor de identiteit van de inwoners van Goedereede. Dit is hetgeen mensen bindt en wat, in welk toekomstig bestuurlijk model dan ook, ingebracht zal worden als randvoorwaarde.

Argumenten van Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten signaleert in haar brief van 19 januari 2009 een aantal problemen op Goeree-Overflakkee. Die problemen brengen GS tot de conclusie dat fusie de beste en enige optie is voor het eiland.

In sommige gevallen hebben wij inhoudelijke vraagtekens bij de door GS gesignaleerde problemen. In andere gevallen zien we het door GS gesignaleerde probleem wel, maar zien wij niet in wat een eventuele fusie kan bijdragen aan de oplossing.

Wij gaan hieronder in op deze argumenten.

Argument 1: Teruglopende voorzieningen in de kleine kernen

Eilandelijk gezien is dit een belangrijk onderwerp. We vragen ons echter af wat een fusie kan bijdragen aan het tegengaan van het teruglopen van voorzieningen. Het onderzoek dat Berenschot in 2008 in opdracht van de provincie heeft uitgevoerd naar het effect van herindelingen toont geen duidelijke relatie aan tussen herindeling en het voorzieningenniveau in een gemeente (p. 135).

Ook een relatie tussen het zijn van een kleine gemeente en het hebben van een laag voorzieningenniveau is niet zonder meer te leggen. Zo speelt het onderwerp eilandelijk wel, maar in Goedereede niet of nauwelijks.

Goedereede hecht in dit proces dan ook sterk aan het waarborgen van zorgvuldig opgebouwde voorzieningen die van “levensbelang” zijn voor met name de leefbaarheid van de kleine kernen. In december 2006 is een raadsbesluit genomen in het kader van het accommodatiebeleid. Het voert op deze plaats te ver om alle zaken die daarin geregeld en inmiddels gerealiseerd zijn te noemen maar het gaat hier over een substantiële investering in maatschappelijke voorzieningen van zwembad tot verenigingsgebouwen. In de in november 2008 unaniem door de raad vastgestelde toekomstvisie is vastgelegd welke voorzieningen er per kern of in de gemeente beschikbaar zijn en blijven.

Argument 2: Eenzijdige en achterblijvende recreatiesector

Dit is een probleem dat niet alleen op Goeree-Overflakkee speelt, maar bijvoorbeeld ook in de provincie Zeeland. De vier gemeenten op het eiland werken samen om de recreatiesector een impuls te geven. In de eilandelijke structuurvisie zijn projecten opgenomen die bedoeld zijn om “meer van hetzelfde” te voorkomen en de spreiding van voorzieningen zo maximaal mogelijk te laten zijn.

Tevens is in de toekomstvisie Goedereede vastgelegd welke keuzes wij gemaakt hebben voor voorzieningen op plaatselijk dan wel op eilandelijk niveau. Een voorbeeld daarvan is dat er in Goedereede voor gekozen is om geen uitbreiding van bedrijventerrein meer op te nemen, maar dat bij voorkeur elders op het eiland te realiseren. Een ander voorbeeld is Ouddorp Duin. Dit is een project waar lokale (recreatie) ondernemers een project willen gaan realiseren waarin een aantal aan de recreatie verwante functies worden gecombineerd. Door eilandelijk nadrukkelijk te kiezen voor “recreatie op de kop” is er voor ondernemers ook “ruimte” om een dergelijk initiatief te nemen.

In dit geval constateren we evenals de provincie een probleem, maar zetten we in onze visie als vier gemeenten de goede stappen en zien we niet wat een eventuele fusie hieraan zou kunnen bijdragen.

Argument 3: Onder druk staande landbouw en visserij

De landbouwsector in Goedereede heeft zich in de loop der jaren zodanig aangepast aan de economische realiteit, dat er nu sprake is van bedrijven die zowel sec binnen het landbouwsegment toekomst hebben of in combinatie met een bedrijfsmatige neventak. Goedereede is er trots op dat jonge landbouwgrond van prima kwaliteit in met name de omgeving van Stellendam en Goedereede voorkomt. Dit gegeven garandeert

in elk geval de basisvoorwaarden voor het kunnen produceren van hoogwaardige landbouwproducten met een bedrijf wat past bij de economische schaal van dit moment en voor de nabije toekomst. In voorkomende gevallen is gekozen voor een bedrijfsmatige neventak en ook is zogenaamde verbrede landbouw op aangewezen locaties mogelijk. Er is dus bewust ingezet op diversiteit.

In de visserijsector is het afgelopen jaar er één geweest van grote zorg over het voortbestaan van deze economische drager. Echter doordat de brandstofprijzen significant zijn gedaald en de sector met kracht investeert in nieuwe vismethoden, waarbij (veel) minder brandstof wordt gebruikt en waarbij de vangst eerste klasse vis oplevert, is de verwachting dat ook deze sector weer zal opveren uit een diep dal. Vervolgens is in de toekomstvisie van Goedereede voorzien dat met name rond de visafslag van Stellendam er zogenaamde visgerelateerde activiteiten zullen worden aangetrokken om zo de eenzijdigheid in deze sector te verminderen en daarmee de kwetsbaarheid te beperken. De relatie met o.a. de visserijschool en de visgerelateerde ontwikkelingen in Stellendam (op het terrein bij de visafslag) is een voorbeeld van innovatief beleid ter zake.

Wij constateren dat visserij een zeer belangrijk thema voor ons is; de bestuurders van Goedereede steken hier dan ook veel tijd en energie in. Zij hebben door hun komaf niet alleen affiniteit met de sector maar tevens ook met de vissers. Voorts zijn zij in staat om benodigde subsidies binnen te halen zodat de sector zich mede door deze stimuleringsbudgetten kan blijven ontwikkelen en vernieuwen. De betrokkenheid van de provincie bij deze dossiers wordt immers node gemist; zo is er in de provincie geen bestuurlijke portefeuille visserij. Het verbaast ons dan ook enigszins dat de provincie dit probleem nu zo prominent naar voren brengt.

Argument 4: stagnerende economische ontwikkeling

Economische ontwikkeling is bij uitstek een onderwerp dat vraagt om een eilandelijke aanpak, zeker in deze tijd. De economische paragraaf in de toekomstvisie van Goedereede en de eilandelijke structuurvisie hebben duidelijk gemaakt wat er lokaal en regionaal aan ontwikkelopgaven ligt.

Met name het zogenaamde Pac Vroez (ISGO) is verantwoordelijk voor de eilandelijke afstemming. Mede doordat in Goedereede de toekomstvisie recent unaniem door de gemeenteraad is vastgesteld kan onze wethouder Economische Zaken vanuit dit beleidskader opereren. De ontwikkeling Brouwersdam, Ouddorp Duin, en de plannen in en rond Stellendam zijn daarbij leidend.

Tevens is het van groot belang dat de mogelijkheid wordt geboden om woningen voor eigen behoefte te bouwen. Met nadruk is er behoefte aan starters- en ouderen huisvesting. In de afgelopen jaren is er in Goedereede met voortvarendheid gewerkt aan het realiseren van bouwplannen. Het restrictieve beleid van Zuid-Holland zorgt er echter voor dat er onvoldoende woningen kunnen worden gerealiseerd, hetgeen (lokaal) bestuurlijk tot grote zorg stemt. Een meedenkende en actieve (faciliterende) houding van provincie Zuid-Holland wordt hier node gemist.

Argument 5: waarborgen landschappelijke waarden

Het is voor het eiland, en zeker voor Goedereede, van groot belang dat de landschappelijke waarden worden gewaarborgd. Kort door de bocht geformuleerd is dit de “kip met de gouden eieren” voor het eiland en Goedereede.

Dat is precies de reden dat Goedereede, zowel in haar toekomstvisie als in de discussie over (o.a.) de Zuiderdieppolders zulke zwaarwegende argumenten heeft om met alternatieve oplossingen te komen voor de provinciale plannen. Het simpele gegeven dat er dijken worden doorgestoken om zout (brak) water toegang te geven tot een deel van het eiland stuit heel veel bewoners tegen de borst. Vandaar dat op basis daarvan naar alternatieven wordt gezocht die wel door de bevolking kunnen worden geaccepteerd. Met name deze discussie heeft ertoe geleid dat in de contacten tussen de bestuurders van de provincie er meer en meer het besef is gegroeid dat er oplossingen te bedenken zijn maar dat deze een zorgvuldige balans moeten

kennen tussen hetgeen de provincie wil realiseren en wij kunnen accepteren. Het vertrouwen dat voor dit dossier een acceptabele oplossing wordt gevonden groeit in Goedereede.

Argument 6: water

Het recent opgestelde eilandelijke waterplan heeft (mede) als oorzaak het bcsf dat voor het vraagstuk van zowel het stijgend waterpeil, de verzilting en de waterkwaliteit antwoorden moeten worden gevonden op eilandelijke schaal.

Dit is juist een voorbeeld waarbij door eilandelijke samenwerking een nota is opgesteld die duidelijk maakt welke maatregelen er noodzakelijk zijn om de problemen tijdig het hoofd te kunnen bieden. Ook hier zien we niet welke meerwaarde een fusie kan bieden bij de opgaven waar wij ons als eiland voor gesteld zien.

Overige argumenten tegen herindeling

In het bovenstaande hebben we omschreven hoe we aankijken tegen de argumentatie van de provincie: in onze ogen draagt een herindeling niet wezenlijk bij aan oplossingen voor het eiland. Daarnaast hebben we nog een aantal fundamentele bezwaren tegen herindeling, naast de bedreiging die wij zien van de al eerder genoemde kenmerkende identiteit van Goedereede:

1. Afnemende politieke belangstelling van burgers bij herindeling

Uit het onderzoek naar de effecten van herindeling dat de provincie Zuid-Holland in 2008 door Berenschot heeft laten uitvoeren blijkt dat de betrokkenheid van burgers bij het lokaal bestuur na een herindeling afneemt (p.118). De korte lijnen die er nu zijn worden zowel door de burger als door het bestuur zeer op prijs gesteld. Wij vinden het zeer onwenselijk dat onze burgers zich minder betrokken gaan voelen bij wat er zich in hun omgeving afspeelt.

2. Fysieke afstand op het eiland erg groot

De afstand tussen burger en bestuur is in onze gemeente in fysiek opzicht ook erg klein. Niet alleen bestuurders maar ook de ambtelijke organisatie is hierdoor laagdrempelig bereikbaar. Goeree-Overflakkee is een uitgestrekt eiland, wij vinden de nabijheid tussen burger enerzijds en bestuur/organisatie anderzijds een belangrijke waarde.

3. Hogere kosten producten en diensten

Wij zien een eventuele herindeling als een financieel risico voor onze inwoners. Waar onze producten nu tegen een goede kwaliteit en een goede prijs worden aangeboden aan onze burgers, is onduidelijk wat een herindeling ons op dat gebied zal brengen.

Ook wij vinden dat er meer moet gebeuren

Uit het bovenstaande kan wellicht de indruk ontstaan dat wij ons als het ware ‘terugtrekken op ons eiland’ en geen enkele aanleiding zien om stappen te zetten. Dat is niet het geval. Uiteraard hebben ook wij kennis genomen van de bestuurskrachtonderzoeken die in 2007 zijn uitgevoerd en deze zijn voor ons zowel aanleiding geweest individueel als in de gezamenlijkheid van de vier gemeenten stappen te zetten. Daar stonden wij niet alleen in; tijdens de bijeenkomsten van de vier colleges gedurende het afgelopen jaar is helder geworden dat iedereen het erover eens is dat er wat moet gebeuren. De gemeente Goedereede begrijpt dat er een collectieve verantwoordelijkheid ligt op het eiland om te zorgen dat de individuele gemeenten goed functioneren en de samenwerking goed verloopt. Daarom is er de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in intergemeentelijke samenwerking en hebben de gemeente Goedereede en de overige gemeenten over en weer handreikingen gedaan om elkaar zowel bestuurlijk als ambtelijk te ondersteunen (zie volgende paragraaf). Al met al begrijpen we heel goed dat dit tot nu toe weliswaar mooie resultaten

heeft opgeleverd, maar tegelijkertijd onvoldoende is om alle opgaven goed op te pakken. Ook voor de gemeente Goedereede is van belang dat de gemeenten op Goeree-Overflakkee, in wat voor bestuurlijke en organisatorische vorm dan ook, goed functioneren. We zijn dan ook zeker bereid om constructief mee te denken over en te werken aan oplossingen die het functioneren van het openbaar bestuur op het eiland versterken. Daarbij is de visie van Goedereede dat de vier gemeenten gezamenlijk op korte termijn concrete stappen moeten zetten.

Successen in de samenwerking

Het eilandelijke secretarissenoverleg heeft nadrukkelijk geïnvesteerd in verdieping van de relaties om zaken qua timing, kwaliteit en inhoud beter op elkaar af te stemmen of via intervisie te begeleiden en te volgen. Met name deze contacten hebben er bijvoorbeeld toe geleid dat op het gebied van ICT intensief met Dirksland (niet vrijblijvend) samengewerkt gaat worden. Dit alles overigens op gelijkwaardige basis! Al met al blijkt dit uitgangspunt sowieso de kritische succesfactor te zijn voor de verbetering, verbreding en verdieping van de eilandelijke samenwerking. Doordat de secretarissen het mogelijk hebben gemaakt dat er in “elkaars keuken werd gekeken” is de ambtelijke eilandelijke afstemming een stuk eenvoudiger geworden.

Door de stappen die nu gezet worden, kan de indruk ontstaan dat de samenwerking tussen de gemeenten op Goeree-Overflakkee onvoldoende is geweest. We hechten eraan hier vanuit een ander perspectief naar te kijken: de gemeenten hebben de afgelopen jaren heel veel bereikt in de samenwerking met elkaar! Hieronder volgt een niet uitputtende opsomming van zaken die in de afgelopen tijd eilandelijk via samenwerking zijn gerealiseerd of aangepakt:

- Visie Maatschappelijke Ondersteuning vastgesteld
- Regiovisie OGGZ+ vastgesteld
- Beleidsplan WMO opgesteld
- Fasering Modernisering Sociale Werkvoorziening Binnenhof vastgesteld
- Regiotaxi Goeree-Overflakkee gestart
- WMO adviesraad ingesteld
- Regionale nota Jeugdbeleid (Jeugd in perspectief) vastgesteld
- Bibob beleid vastgesteld
- Handhavingprotocol vastgesteld
- Eilandelijk inkoopbureau opgezet
- Economische visie vastgesteld
- Nota vitale regio vastgesteld
- Eilandelijke structuurvisie (loopt)
- Principebesluit tot het instellen van eilandelijke innovatiemanagement gerealiseerd
- Significante bijdrage aan het traject bestuurlijke en ambtelijke samenwerking geleverd
- Regionalisering van de (vrijwillige) brandweer gerealiseerd
- Structurele aanpak verslavingsproblematiek vastgesteld
- Centrum voor jeugd en gezin opgezet
- Regionaal Bureau Leerplicht opgezet
- Detailhandels visie wordt opgesteld
- Kantorenvisie wordt opgesteld
- Nota “Het eigenwijze eiland in de delta” opgesteld (EZ)
- Eilandelijke rekenkamer ingesteld
- Milieutaken en handhaving gecentraliseerd bij ISGO

De bovenstaande opsomming maakt duidelijk dat de gemeenten elkaar op strategisch-bestuurlijk niveau goed weten te vinden. Maar ook op organisatorisch niveau wordt intensief samengewerkt, wat de kwaliteit ten goede komt en de kwetsbaarheid vermindert.

Aanvullend wijzen we met nadruk op de voor dit onderdeel van toepassing zijnde argumenten genoemd in de brief van onze gemeenteraad aan Provinciale Staten met als titel "Voornemen gemeentelijke herindeling Goeree-Overflakkee" d.d. 16 januari 2009!

Conclusies

In het raadsvoorstel gemeentelijke samenwerking op Goeree-Overflakkee is een aantal uitgangspunten benoemd dat wat ons betreft nog steeds geldt:

Met de samenwerking op Goeree-Overflakkee wordt het volgende beoogd:

- 1. Verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven*
- 2. Vergroten van de ambtelijke en bestuurlijke slagkracht*
- 3. Toekomstige taken krachtig oppakken*
- 4. De belangen van het gebied samen beter behartigen*
- 5. Versterken van integraliteit bij regionale ontwikkelingen*
- 6. Beperken van de kwetsbaarheid*
- 7. Mogelijk efficiencyvoordeel*
- 8. Beter inspelen op arbeidsmarktproblemen*

Deze uitgangspunten sluiten ook aan bij de huidige verkiezingsprogramma's van alle politieke partijen in Goedereede. In al deze programma's wordt uitgegaan van zelfstandigheid.

Alles overziend pleit Goedereede primair voor het onderzoeken van alternatieven voor herindeling en het vergelijkend inzichtelijk maken van de voor- en nadelen van de diverse bestuurlijke/ambtelijke modellen. Daarbij vraagt Goedereede aan Gedeputeerde Staten de gemeenten op Goeree-Overflakkee ruimte en tijd te geven om voor een bepaalde datum een standpunt in te nemen op basis van de onderzoeksresultaten.

Tegelijkertijd realiseren we ons dat herindeling het onderwerp is dat nu door de provincie op de agenda is gezet en daarmee onvermijdelijk een van de opties is geworden. Daarom zien wij als realistisch standpunt van onze kant:

De voor- en nadelen van samenwerking en herindeling dienen naast elkaar te worden gezet om tot een goede besluitvorming te kunnen komen. Enkel een uitgebreid onderzoek naar samenwerking en herindeling kan als gemeenschappelijk standpunt worden aangemerkt.

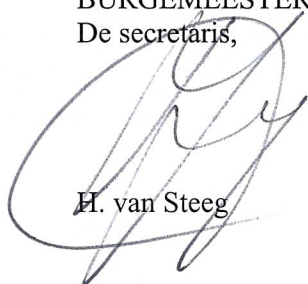
De uitkomsten van dit onderzoek kunnen medio 2009 beschikbaar zijn. Op basis hiervan zal de gemeenteraad van Goedereede een afgewogen keuze maken voor de beste bestuursvorm met het oog op het dienen van de belangen van de burgers.

Wij huldigen hierbij het standpunt dat de burgers van de gemeente Goedereede in de gelegenheid gesteld moeten worden zich middels een volksraadpleging over dit onderwerp uit te spreken, alvorens tot finale besluitvorming wordt gekomen.

Goedereede 23 februari 2009

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN GOEDEREDE

De secretaris,

H. van Steeg

De burgemeester,

G.J. van de Velde-de Wilde